

Posudek oponenta rigorózní práce

Uchazečka: Mgr. Eva Braunová

Název práce: Právní principy ochrany životního prostředí

Datum odevzdání práce: 7.června 2012

Text posudku:

Oponovaná rigorózní práce se zabývá jedním ze stěžejních témat obecné části práva životního prostředí, principy práva na tomto úseku. Je třeba ocenit výběr tématu autorčiny práce, a to jak z pohledu právně-teoretického, tak i z hlediska významu pro ochranu životního prostředí. Téma je rovněž třeba vyzdvihnout z hlediska aktuálnosti, ono je v podstatě nadčasové. Zvolené téma rovněž klade vysoké teoretické nároky na uchazečku, jelikož se jedná o oblast z obecné části práva životního prostředí.

Autorka zpracovala téma právních principů ochrany životního prostředí na ploše 147 stran, přičemž rozdělila vlastní text do pěti kapitol včetně úvodu a závěru (plus předepsané formální přílohy). Jednotlivé kapitoly jsou ještě dále vnitřně členěny na podkapitoly a jejich části. Práce je tak sice místy vnitřně složitá na orientaci, nicméně stylem je docela čtivá.

V první kapitole se autorka pokusila věnovat právně-teoretickému vymezení pojmů (právní princip, princip versus zásada, atd.), přičemž čerpala z řady pramenů obecně uznávaných teoretiků práva. Tato kapitola tedy jaksi přesahuje rámec práva životního prostředí, avšak je velmi potřebná pro další autorčin výklad, proto tuto kapitolu oceňuji.

Na ni navazuje kapitola 2. Zde se autorka zabývá obecnými výklady pojmů životní prostředí, právo životního prostředí a jeho ochrana. Autorce lze vytknout, že prakticky na žádném místě nezmiňuje platnou úpravu pramenů primárního práva EU, ale omezuje se jen na historii (např. na str.20-21, u principu TUR na str.48, či u principu předběžné opatrnosti na str.69). To považuji za hrubý nedostatek.

Jádro práce tvoří kapitola 3., kde autorka analyzuje devět vybraných a podle ní stěžejních principů práva životního prostředí. S autorčinným výběrem se osobně v některých principech neztotožňuji, ale na druhou stranu připouštím, že jejich výběr celkem přesvědčivě odůvodnila. Kapitola v zásadě neobsahuje až na výjimky (viz níže) žádné zásadní právní či věcné chyby, snad jen třeba upozornit, že na str.53-54 připisuje autorka chybně rozhodnutí Trail Smelter, Lac Lanoux či Island Nauru Evropskému soudnímu dvoru. V kapitole 3.6. u principu účasti veřejnosti na str.87 autorka chybně uvádí Aarhuskou úmluvu jako pramen unijního práva.

Zásadní výhrady mám však k autorčině pojetí principu odpovědnosti původce (kap.3.9.). V subkapitole 3.9.2. věnované trestněprávní odpovědnosti autorka v pozn.p.č.233 nevysvětlila vztah k textu prvního odstavce, na který poznámka odkazuje. Druhý odstavec naprosto nesmyslně a nesystematicky uvádí jedno usnesení Nejvyššího soudu ČR k jednomu vybranému paragrafu starého trestního zákona. V třetím odstavci pak autorka popisuje nový trestní zákoník, aniž by však uvedla jeho číslo. Z trestných činů proti životnímu prostředí se omezuje pouze na trestné činy v hlavě VIII., což považuji za nedostatečné. Největší nedostatek však spatřuji v dalším odstavci, ze kterého je patrné, že autorka nenastudovala platnou právní úpravu. Rovněž se v textu nevypořádala s trestní odpovědností právnických osob.

V subkapitole 3.9.3. je docela nelogicky věnována pozornost spíše přestupkům, pokud jde o tzv.jiné správní delikty, ty autorka poněkud odbyla.

V subkapitole 3.9.4.se autorka vůbec nezabývá zákonem č.167/2008 Sb., ačkoliv k tématu principu odpovědnosti původce nepochybně patří.

Na str.122 se autorka zabývá čl.174 Smlouvy o založení ES, aniž by se věnovala platné právní úpravě na úrovni primárního práva.

Na závěr kapitoly 3.9. pojednává autorka o principu znečišťovatel platí, zmiňuje postoje různých autorů k tomuto principu (nikoliv však Damohorského nebo Pekárka jakožto dvě zásadní autority v této oblasti !!) a jeho vztahu k principu odpovědnosti původce, aniž však sama zaujímá své stanovisko k tomuto vztahu (či postavení principů v rámci systému zásad práva životního prostředí).

Závěry práce jsou stručné, ale výstižné, představují však převážně pouze shrnutí základních poznatků uvedených v předchozích kapitolách, zvláště v kapitole 3. Popis struktury jednotlivých kapitol na str.131 nepředstavuje podle mého názoru vhodné zakončení závěrů rigorózní práce.

Oceňuji poměrně vysoký počet poznámek pod čarou (mohl být však jistě vyšší, např. na str.65 postrádám uvedení zdroje u vymezení principu předběžné opatrnosti Johnsonovou nadací). Zdroje jsou citovány až na výjimky (např. pozn.p.č.155) správně. Pokud jde o citovanou odbornou literaturu, dost dobře nechápu, proč autorka nepracovala s nejnovějším vydáním základní české učebnice oboru, a sice Damohorský a kol. Právo životního prostředí, 3. vydání, C.H.Beck Praha 2010. Naopak, za nevhodné považuji, že autorka často cituje namísto původních pramenů ze studentských SVOČ, diplomových prací (obojí obsahuje převážně nepůvodní obsah či notoriety, u kterých je nelogické citovat konkrétního autora, viz např. pozn.p.č.175) či z cvičebnice brněnských doktorandů (zde odhaduji, že se autorce nechtělo zřejmě studovat originální judikaturu soudů). Z přehledu použité literatury je vidět, že autorka se příliš nezabývala odbornou literaturou z posledních cca. dvou let. V přehledu použité literatury na závěr práce chybí některé prameny, které autorka cituje v textu rigorózní práce (např. Vícha, pozn.p.č.195 viz str.99).

Závěr:

Pokud výše uvedené shrnu, rigorózní práce Mgr. Evy Braunové na téma „Právní principy ochrany životního prostředí“ i přes výše uvedené nedostatky ještě splňuje po formální i obsahové stránce základní kritéria pro rigorózní řízení na PFUK v Praze, a proto ji ještě mohu doporučit k ústní obhajobě, výsledek obhajoby však bude záležet na jejím průběhu.

V rámci ústní obhajoby navrhuji, aby se autorka zamyslela nad následujícími otázkami:

- 1) Jak se projevuje princip odpovědnosti původce v trestněprávní ochraně životního prostředí dle platné právní úpravy ?
- 2) Vysvětlete vztahy principu znečišťovatel platí k a) principu odpovědnosti původce, b) principu ekonomické stimulace.

V Praze dne 3.8. 2012

Doc. JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D.
oponent